
Svoje děti musí opustit, aby se mohly starat o cizí

Svoje děti musí opustit, aby se mohly starat o cizí

Prakticky bez matek dnes vyrůstá značná část ukrajinských či moldavských dětí. Může za to obrovská míra nezaměstnanosti v těchto zemích, která nutí lidi odcházet za prací do zahraničí. Některé ženy se tak dostávají do bizarní situace, kdy musí odejít od vlastních dětí, aby pečovaly o cizí v západní Evropě. Tématu tzv. transnacionálního mateřství se věnuje ve svých výzkumech Mgr. Petra Ezzeddine, Ph.D., z katedry obecné antropologie a z katedry genderových studií Fakulty humanitních studií UK.

Do vyspělých evropských států nemíří za prací jen Ukrajinci a Moldavané, problém se týká většiny postsovětských republik a třeba i vzdálených Filipín. Práce v zahraničí se většinou snáze hledá ženám než mužům, proto odcházejí více ony.

Podle výzkumů je dnes v postavení tzv. transnacionální matky (tedy ženy, jež musela kvůli práci odejít od svých potomků do zahraničí) 75 procent Ukrajinek, které pracují v České republice. To s sebou pochopitelně nese řadu problémů. Ženy dlouho žijící daleko od svých potomků trpí traumaty. Děti, které vyrůstají odtržené od rodičů a které prakticky nepoznaly,

jak funguje nukleární rodina, při dospívání snáz sklouzávají k alkoholu a drogám a hůře navazují vztahy. K současné ekonomické krizi východní Evropy se tak přidává i krize sociální, a označení „sociální sirotek“ je třeba v Moldavsku velmi často skloňovaným termínem.

Navíc se v těchto zemích narušují stále ještě uznávané tradiční genderové role. Na ženy, jež nezaměstnanost donutila odejít do zahraničí, společnost pohlíží jako na ty, které opustily rodinu. Muži jsou zase kritizováni za to, že nedokážou své blízké zaopatřit.

Řada těchto žen matek se musí vyrovnat také s tím, že doma zanechávají své děti, aby se v západní Evropě staraly o děti cizí. „Navíc dochází k řetězení péče. Ženy z Východu, o jejichž děti se stará někdo z rodiny nebo chůvy, přicházejí do ekonomicky rozvinutějších zemí, kde se starají o děti žen, které jsou v práci,“ upozornila Petra Ezzeddine na bizarní situaci.

Aby lidé, kteří na Západ přicházejí za prací, svůj čas mimo domov využili co nejlépe, pracují dvanáct, někdy i šestnáct hodin denně, od pondělí do neděle po celý rok. Jen čas od času si vezmou volno a vyjedou za svými rodinami domů.

Petra Ezzeddine vysvětluje i další termín, který je s touto problematikou spojený: komodifikace mateřství. „Ženy si nějakým způsobem potřebují obhájit, že odešly za prací. Proto tady pracují dvanáct hodin denně, sedm dní v týdnu, potřebují si akumulovat výděly z migrace. Z vydělaných peněz pak dětem kupují a posílají drahé dárky.“

Velká část migrantů navíc vydělané peníze ukládá do stavby domů v místech, ze kterých pocházejí. Další bizarností na celé této situaci je však to, že ve vysněných domech nakonec nikdo nežije, protože řada lidí po několika letech pobytu v cizině zůstane žít raději tam. Nově postavené domy jsou pak neprodejné, protože lidé z okolí nemají dost peněz na to, aby si je od původních majitelů odkoupili. „Tohle je typické pro Moldávii, kde stojí stovky prázdných nových domů,“ upozornila na jeden z dalších začarovaných kruhů postsovětských republik Petra Ezzeddine.

Zatímco muži se během pracovní migrace uplatní nejčastěji jako nekvalifikovaná síla ve stavebnictví, pro ženy se nabízí celá řada pozic od uklízeček, prodavaček, pomocnic v domácnosti až po chůvy. Právě ženy, které mají aktuální zkušenost s mateřstvím, jsou vyhledávanými pečovatelkami o děti. Vedle toho jsou dnes také úplným fenoménem filipínské chůvy, jimž nahrává to, že obvykle umí dobře anglicky a bývají vysokoškolsky vzdělané.

Jak západní populace stárne, objevila se na trhu práce i nová často žádaná pozice – pečovatel o seniory v domácnosti. V České republice toto ještě není tak rozšířený jev, ale v jiných evropských státech (Německo, Rakousko, Itálie apod.) už je najímání domácích pečovatelů celkem běžnou záležitostí.

Tím, že veškerá tato práce probíhá za „zavřenými dveřmi“, vzniká zde velký prostor pro nelegální jednání i špatné zacházení s pomocnicemi či s pečovatelkami. Proto se snaží Petra Ezzeddine pomáhat, aby se zlepšilo postavení těchto žen, a na jejich vážnou situaci upozorňovat západní společnost.

Petra Ezzeddine se podílí na přípravě internetových stránek www.pomocnicevdomacnosti.cz, které jsou určeny pracovním migrantkám i těm, kdo je ve svých domácnostech zaměstnává. Stránky vznikají v rámci projektu Rovné šance na prahu českých domácností financovaného z Evropských sociálních fondů. Sdružení pro integraci a migraci na jaře letošního roku navíc připravilo kampaň, která vybízí k respektování práv migrantek pracujících v českých domácnostech. Sdružení se zároveň snaží informovat cizinky o jejich právech a povinnostech při výkonu tohoto typu práce. Jako součást kampaně vzniklo i video upozorňující na celou problematiku.